

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Raportulu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu despre activitatea sa in anulu administrativu 1881/2. — O excursiune botanica in Romani'a si Dobrogea (urmare). — Importanti'a studiului meteorologicu si necesitatea infiintari de observatórie meteorologice in diferite parti ale Transilvaniei de Dr. A. P. Alexi. — Concurse.

Raportulu

comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu despre activitatea sa in anulu administrativu 1881/2.

Onorata adúnare generala!

In conformitate cu prescrierile statuteloru si a le decisiuniloru din adunarile generale anterióre, comitetulu DV. instituitu in adunarea generale dela Turd'a din anulu 1880, vine a presentá cu totu respectulu, urmatórea dare de séma despre lucrarile sale in decursulu timpului dela adunarea generale din Sibiiu din anulu trecut, pàna la adunarea generale presenta.

I.

In decursulu anului espiratu comitetulu a tînutu 16 siedintie, in cari pe lãnga curentie si lucrari mai merunte, ce privescu mai deaprópe biroulu, a deliberatu asupr'a urmatórieloru lucruri mai de importantia:

Indata in prim'a siedintia dupa adunarea generale, tînutá sub presidenti'a dlui canonicu T. Cipariu, s'au facutu in conformitate cu bugetulu votatu pro 1881/2 dispositiunile de lipsa pentru distribuirea stipendiiloru si ajutórieloru. Anumitu pentru stipendiile vacante s'a scrisu concursu, ér' cele ce se folosescu de tineri, cari inca n'au terminatu studiile, s'au lasatu si pe anulu curentu in folosirea celoru ce le-au avutu mai inainte.

Sumele votate in bugetu pentru stipendii si ajutórie, încátu nu cadu sub esceptiunea tocmai amintita, s'au distribuita in urmatoriulu modu:

Din sum'a de 500 fl. v. a. menita pentru ajutórarea de scóle poporale romane s'au impartasitu: 1. Scól'a de fetitie din Campeni cu 200 fl. 2. Cea de baieti din Simleu si a 3-a cea de baieti din Lapusiulu-ungurescu cu câte 100 fl. restulu de 100 fl. s'a pusu, in conformitate cu decisiuni anterióre, la dispositiunea Venerabi-

leloru Consistórie romane din Sibiiu si Blasiu spre distribuire la scóle, dupa cum densele voru aflá cu cale.

Stipendiulu de 200 fl. votatu pentru o eleva dela o scóla de pedagogia, s'a acordatu tinerei Sofi'a Ghil'a din Dev'a, frecuentanta in an. III. la pedagogi'a de statu din Clusiu. Concurente au fostu preste totu 10.

La stipendiile cele 2 de câte 60 fl. pentru tineri séu fete, cari voiescu a se perfectoná in vre-unu ramu industrialu la unu institutu séu o corporatiune din patria au concursu numai fete, in numeru de 6. Stipendiile s'au acordatu: 1. tinerei Emilia Trifu din Zelau, pentru a se perfectona in cusatoria si croitoria de albituri; 2. tinerei Elisabeta Jóndrea din Sibiiu pentru invetiarea impletituri de ciorapi cu masina.

Stipendiile cele 2 à 50 fl. create de dlu G. Baritiu pentru scolaritie romàne orfane, s'au conferitu unulu elevei Elisabet'a Dum'a dela scól'a capitala evang. lut. din Sibiiu si 2. elevei Elen'a Petruca din Sig (Selagiu), dela scól'a elementaria r. cat. din Turd'a.

La cele 2 stipendii à 50 fl menite pentru tineri doritori a cultivá vre-un'a din artile frumóse au concursu numai tinerulu Iosifu Moianu din Voil'a, elevu la scól'a de sculptura din Satulungu. Acestuia s'a si conferitu unulu din cele 2 stipendii; alu 2-lea pentru care n'a fostu altu concurentu deplinu cualificatu, s'a conferitu lui I. Horea din Sibiiu, farmacistu in Fagarasiu, considerându-se acésta ocupatiune cá mai apropiata de ocupatiunile, pentru cari se votasera amintitele stipendii

Stipendiulu de 20 fl. v. a. din fundatiunea E. D. Basiota s'a conferitu lui Emilu Popescu din Dumbrav'a, elevu in a VI cl. gimn. in Naseudu.

Stipendiulu vacantu de 70 fl. pentru elevi dela scól'a comerciala, s'a conferitu lui G. Bersanu, elevu alu clasei II-a dela scól'a comerciale din Brasiovu.

La cele 2 stipendii de câte 100 fl. pentru tineri din muntii apuseni, cari aru voi a se perfectoná in

meseria de lemnaria, nici chiaru la a dou'a escriere a concursului nu a intratu nici o petitiune. Comitetulu deci nu le-au pututu conferi. In privinti'a conferiei acestoru stipendii pe viitoriu, comitetulu a crediutu de bine a cere invoirea on. adunari generale, cá se póta conferi aceste stipendii, fara a avea deosebita privire la tineri din muntii apuseni.

La cele 4 ajutórie à 25 fl. v. a. pentru sodali, cari voiescu a se face maestri, au intratu 17 petitiuni. Avendu in vedere feliulu meseriei, locul unde exercita meseri'a, seraci'a, purtarea si harnici'a in maestia, dovedite prin acte demne de credintia, comitetulu a acordatu ajutóriele urmatoriloru 4 concurenti: 1. Vasilie Muresianu, fauru in Sinterégu. 2. Ioanu Chisiu, templariu in Turd'a. 3. Petru Draganu, croitoriu in Clusiu. 4. Teodoru Moldovanu, cismariu in Sibiiu.

La cele 8 ajutórie à 12 fl. 50 cr., menite pentru invetiacei de meserii, au intratu 48 petitiuni. Comitetulu fiindu condusu de aceleasi principii cá si la distribuirea ajutórielor pentru sodali si fiindu cu deosebita considerare la concurenti, cari au aclusu cererei unu contractu incheiatu cu maestrulu, a conferitu ajutóriele urmatoriloru: 1. Ioanu Isianu din Sangatinu, fauru. 2. Andreiu Jón-drea din Sibiiu, templariu. 3. Vasilie Craciunu din Glo-govetiu, papucariu. 4. Mihaiu Hurubanu din Corunc'a, cismariu. 5. Petru Mocianu din Sibiiu, templariu. 6. Ioanu Micu din Siomcut'a, papucariu. 7. Ilie Stanciu din Sibiiu, tipografu. 8. Stefanu Bartu din Sibiiu, lacatariu.

Afara de aceste s'au mai creatu pentru astadata din sum'a de 50 fl., remasa neridicata de unu invetiaceu repausatu, ajutoratu din partea societatii „Transilvani'a“, inca 4 ajutórie à 12 fl. 50 cr., cari s'au distribuitu tineriloru: 1. Stefanu Brehariu din Gherl'a, pantofariu. 2. Iacobu Stoic'a din Veneti'a, papucariu. 3. Valerie Trifu din Sídveiu, cococariu si 4. Ioanu Jón-tea din Ruj'a, papucariu.

Nu putemu trece cu vederea insemnatulu spriginu, ce societatea „Transilvani'a“ ofere pentru imbarbatarea tineriloru romani la imbratiosierea de meserii.

Cá si in anii precedenti a pusu la dispusetiunea comitetului 200 fl. v. a. pentru a-i distribui cá ajutórie la invetiacei de meserii, cari voru avea contractu formalu incheiatu cu maestrulu la care invatia. Din acésta suma s'a datu in locul invetiaceiloru, ale caroru contracte au espiratu in decursulu anului, 6 ajutórie à 25 fl. pe anu, la urmatorii din cei 35 concurenti: 1. Nicolae Strimbu din Cuciulat'a, curelariu. 2. Pavelu Musc'a din Siulumbergu, rotariu. 3. Augustinu Cosm'a din Hidveg, pantofariu. 4. Andreiu Suciú din Bundorfu, templariu. 5. Iuliu Nagy din St. Margitu, rotariu. 6. Teodoru Moldovanu din Resinari, sapunariu.

Cu placere constatamu, cá numerulu concurentiloru meseriasi la ajutóriele votate s'a sporitu totu mai multu si mai multu in anii din urma. Acést'a e o vie dovada, cá generatiunea presenta incepe a cúnósce marea insemnatate a meseriloru pentru bunastarea economica a unui

poporu si continuandu astufeliu, nu va fi departe timpulu, cându in diferite localitati si in diferite meserii vomu avea maestri romani, harnici, cari voru fi campionii unei clase de mediulocu, de care avemu lipsa atátu de mare.

Inainte de a terminá cu espunerile ce privescu distribuirea sumelor votate in bugetu cá stipendii si ajutórie, comitetulu se simte datoriu a aduce la cunoscenti'a on. adunari, cá din economiile anului curentu a conferitu unu ajutoriu de 150 fl. studentului de medicina in an. V. dela universitatea din Budapest'a Ludovicu Mehesiu. Comitetulu conferindu acestu ajutoriu, a crediutu cá lucra in intielesulu conclusului adunarei generale din Sibiiu de sub Nr. prot. XVII p. 5 care recomanda pe numitulu tineru spre considerare la impartirea de ajutórie, fara de a fi pusu inse si in bugetu, o suma corespundietórie pentru acestu scopu. Nefindu dar' sum'a data, cá ajutoriu lui L. Mehesiu, cuprinsa in bugetu, on. adunare va binevoí a dá comitetului bilu de indemnizare pentru sum'a spesata preste marginile bugetului stabilitu si acést'a cu atátu mai virtosu, cáci, din lipsa de concurenti la doue stipendii, s'au economisatu sum'a de 200 fl.

Trecèndu dela cele ce privescu distribuirea sumelor bugetului, la alte lucrari ale comitetului, amintimu: cá in conformitate cu conclusulu adunarei generale din an. trecutú Nr. prot. XVII p. 10 comitetulu presinta / unu nou conspectu despre toti stipendistii si ajutoratii din fondurile Asociatiunei dela intemeierea ei pana la datulu adunarei presente. Déca in unele privintie, de e. in constatarea locului nascerei, a oficiului, ce ajutoratulu a ocupatu mai in urma, conspectulu va fi defectuos, onor. adunare se binevoiesca a escusá aceste defecte prin defectuositatea indiciloru ce se afla in procesele verbale ale comitetului despre persónele ajutoratiloru. Consultandu acestu conspectu, ve-ti binevoí a ve convinge, cá s'au datu din partea Asociatiunei preste totu cá stipendii 29,582 fl., cá premii pentru opere literarie 601 fl., cá ajutórie pentru scóle 3400 fl., cá ajutórie pentru meseriasi 4910 fl. Numerulu stipendistiloru au fostu preste totu 120; alu meseriasiloru 273; alu celoru ce au primitu alte ajutórie 12 (?). Din acesti'a au fostu membri ai Asociatiunei vr'o 17; neputèndu-se stabili numerulu cu sigurantia, lipsindu in actele mai véchi locul nascerei.

Avendu in vedere informatiunea esacta a subcomitetelor despre totu ce se pertracta la comitetu, acest'a a dispusu a se trimite de aici inainte la adres'a fia-cáruí despartimentu „Transilvani'a“, organulu Asociatiunei, incedendu cu 1-a Ianuarie 1882.

Totu cu privire la despartieminte si anume pentru a face cu putintia o mai mare evidentia a membriloru dupa despartieminte si de a inlesni incassarea taxelor, comitetulu a dispusu a se face consemnari speciale ale membriloru dupa despartieminte. Lucrarea este in curgere, nu s'a pututu inse terminá, de óre-ce mai multe subcomitete nu au trimisu inca datele cerute pentru a inlesni biroului lucrarea sa.

Pentru a aduce la óre-care capetu starea unoru legate, facute in anii trecuti Asociatiunei si fondului Aca-

demiei, s'au solicitat rapórtelã dela advocatii incredintiatã cu aপরãrea intereseloru Asociatiunei. In urm'a acestoru solicitari speramu a putea raportã la proxim'a adunare generale, ceva definitivu in privintia lasaminteloru dupa G. Sebesianu din Alb'a-Iuli'a, dupa Avramu Iancu din Vidr'a, Salvin'a Tobiasiu din Abrudu, G. Titie din Desiu si dupa canonicii M. Kiss si Petru Ratiu din Lugosiu. Cãtu pentru legatulu de 200 fl. facutu de reposatulu Petru Hódrea din Resinari, fiindu lasamentulu pertractatu si pretensiunea Asociatiunei recunoscuta de valida, s'a si administratu la cassa o partẽ a legatului in suma de 100 fl.

II.

Trecẽndu la cele ce privescu cass'a Asociatiunei, avemu onorulu a aduce la cunoscentia, cã dupa cum arata raportulu specialu alu cassariului, averea Asociatiunei de prezentu este de 80,668 fl. 93 cr. fatia cu anulu trecut mai mare cu 1106 fl. 64 cr.; averea fondului Academiei romane de drepturi, care sta totu sub administratia comitetului, este de 19,621 fl. 58 cr. fatia de anulu trecut mai mare cu 944 fl. 62 cr. Totu din acestu conspectu se vedẽ, cã colect'a facuta in favorulu ridicãrei monumentului pentru neuitatulu bardu nationalu Andreiu Muresianu s'a urcatu la sum'a de 1810 fl. 6 cr. v. a.

Membri au fostu:

a) pe viétia	130
b) fundatori	96
c) ordinari, cari au platitu tax'a pro 1881/2	88
d) ordinari, cari au platitu taxe restante	126

Din acesti membri au incetatu din viétia: dlu Stefanu Borgovanu c. r. capitanu si dlu Simeonu Balomiri.

Intre membri amintiti sub lit. c) sunt 36 membri noi. In intielesulu §. 23 lit. d) pre membri noi alu cãroru nume s'a cuprinsu in apelulu nominalu cetitu, veti binevoí a-i declarã supletorice de membri primiti.

In legatura cu aceste comitetulu 'si iã voia a aduce la cunoscentia cã, cu ocaziunea adunãrei generale din anulu trecut dela Sibiu, s'au insinuat cã membri, intre altii si urmatorii domni, locuitori in Romani'a:

1. Dr. Carolu Davila, medicu, siefu alu serviciulu sanitaru militar.
2. Alexandru Davila, privatieru.
3. Grigorie Em. Lahovari, proprietariu.
4. Ioanu Popescu, directoru si profesoru, cã membru fundatoru.
5. Nicolae Nicorescu, proprietariu, cã membru ordinaru pe viétia, si
6. Teodoru Burad'a, profesoru la conservatoriu in Iassi cu alta ocaziune mai nainte. Proclamãrea lor de membri in intielesulu susu-amintitulu §. inse, nu s'a facutu in siedintia publica si astufeliu numele lor nu se afla induse in procesulu verbale. Din acestu motivu In. ministeriu r. u. de interne, care conformu normativeloru esistente are a dá incuviintiãrea pentru denumirea membrilor, cari sunt sãditi straini, a denegatu intãrirea

alegãrei susu-numitiloru ddni. Pentru a delaturã deci acestu defectu in forma, comitetulu Ve rógã se binevoiti a proclama de membri in calitatile aratate pre domnii alu cãroru nume s'au amintitu, dela sine se intielege pre lãnga observãrea prescripteloru legeri de statu in acẽsta privintia.

Din ratiociniulu cassei, care se va prezentã spre censure, veti binevoí a ve convinge despre manipulãrea cu averea fondului Asociatiunei si a celorlalte fonduri si despre intrebuintiãrea in specialu a sumeloru votate in bugetu.

Inainte de a terminã cu indigitarile, ce privescu averea Asociatiunei, comitetulu 'si iã voia a atrage atentiunea on. adunari generale resp. a-i cere invoirea, cã conformu §. 23 se decida asupr'a unui proiectu de noua si mai acomodata investire a averei Asociatiunei. Anume comitetulu in urm'a unei propunerii a dlui Dr. I. Tanco, membru alu despartimentulu Naseudu, de a face cu hartiile de valóre ale Asociatiunei unu feliu de specula de bursa cu scopu de a realisã unu mai mare profitu, a hotãritu a abstrage dela o astufeliu de specula, care aru putea reusi si reu, dar' a propune on. adunari generale spre deliberare si aprobare urmatoriulu proiectu de concludu pentru investirea averei de astadi si a celei din viitoriu a Asociatiunei dupa urmãtóriele principii, si adeca: cu sum'a pãna la 20,000 fl. sã se acuireze pentru Asociatiune o realitate de casa in Sibiu. Restulu averei acum si in viitoriu sã se plaseze astufeliu: $\frac{1}{4}$ a averei intregi sã se depuna in bani la institutẽ bune de pastrare pentru fructificare, ér' $\frac{3}{4}$ a averei sã se investesca in efecte publice bune.

Totu cu privire la afacerile cassei, comitetulu avendu in vedere, cã spezele de administrare se facu deopotriva pentru tóte capitalele, cãte se afla in administratiunea Asociatiunei, a hotãritu cã: cu aprobãrea adunãrei generale, incepẽdu dela 1-a Septembrie 1882, tóte capitalele, fondurile, fundatiunile si depozitele ce se afla in administratiunea Asociatiunei, se contribue la fondulu Asociatiunei sub titulu „speze de administratiune“ cu 1% pe anu dela capitalulu fondului administratu.

Mai departe avendu in vedere inlesnirile pentru administrãrea si controlãrea manipulãrei averei, comitetulu a hotãritu cã, cu invoirea adunãrei generale, de acum inainte, anulu bugetariu si de ratiocinii sã se incẽpa cu 1-a Ianuarie si sã se termine cu 31 Decembre a fiecãrui anu solariu. In acestu intielesu a si compusu proiectulu de bugetu ce se presenta on. adunari pe unu restimpu dela adunãrea generale presenta pãna la 31 Decembre 1883. Aprobãndu on. adunãre acẽsta innovatiune, dela sine se intielege, cã ratiociniulu proximu se va prezentã numai la adunãrea din 1884.

III.

Bibliotec'a Asociatiunei, alu cãrei catalogu se afla acum tipãritu gat'a si depusu in 500 exemplãrie la biroulu Asociatiunei, s'a sporitu, dupa cum arata raportulu specialu alu bibliotecariulu, cu unu numeru frumosu de

opuri provenite mai cu s \acute{e} ma din donatiuni. Anumitu: dlu avocat Nicolae Siustai din Brasiovu a donatu 222 volume de cuprinsu diferitu; dlu G. Baritiu 22 volume c \acute{a} rti romanesce; „Verein f \ddot{u} r Siebenb \ddot{u} rgische Landeskunde“ din Sibiu a trimisu gratuitu publicatiunile sale pro 1881/2 si totu asemenea „Verein f \ddot{u} r Naturwissenschaften“ din Sibiu; societatea istorica din Pest'a „T \ddot{o} rtenelmi t \ddot{a} rsulat“ a trimisu organulu seu „Sz \acute{a} zadok“; academi'a r. u. de sciintie a trimisu mai multe volume din publicatiunile sale diferite; academi'a imperiale de sciintie din Vien'a a trimisu prin comisionariulu B. G. Popoviciu unu numeru insemnatu din publicatiunile sale de p \acute{a} na la anulu 1880; mai multi particulari au trimisu pe s \acute{e} m'a bibliotecei opurile edate de densii si unele gimnasii si societati programele, respective rap \acute{o} rtele loru anuale. Dintre diuarie au incursu pentru biblioteca: „Ortodoxulu“, „Revist'a scientifica“, Contimpuranulu“, „Gazet'a Transilvaniei“, „Telegrafulu romanu“, „Observatoriulu“, „Biseric'a si Sc \acute{o} l'a“, „Luminatoriulu“, „Famili'a“, „Siediet \acute{o} rea“, „Sc \acute{o} l'a practica“, „Amiculu familiei“, „Cartile sat \acute{e} nului romanu“, „Predicatoriulu.“ Din sum'a votata in bugetu pentru trebuintele bibliotecei s'au dispusu a se cumpera mai multe opuri ce tract \acute{e} za despre economi'a politica, despre istoria, biologia, filosofia, pedagogia si literatura frum \acute{o} sa.

In legatura cu cele raportate despre biblioteca, aducemu la cunoscintia, c \acute{a} dlu Petr'a-Petrescu bibliotecariu si archivariu alu Asociatiunei, parasindu Sibiuulu, multiamesce pentru increderea ce i s'a aretatu oferindu-i postulu de bibliotecariu si archivariu, si dimission \acute{e} za din oficiulu avutu.

IV.

Despre sectiunile sciintifice, a c \acute{a} roru lucrare multi o au asteptatu cu \acute{o} re-care nerabdare, nu Ve putemu comunic \acute{a} nimicu imbucuratoriulu. Ele nu s'au convocat in decursulu anului. Numai sectiunea sciintieloru naturale a fostu convocata pe 25 Augustu 1881. Din lips'a numerului prescisu de membri presenti inse, nu s'a pututu aduce nici unu conclusu; acelasi resultatu l'a avutu alta siedintia convocata pe 27 Augustu 1881.

F \acute{o} i'a Asociatiunei, redactata c \acute{a} si p \acute{a} na acum de dlu I-iu secretariu, s'a tiparitu in 600 exemplarie. S'a trimisu gratuitu membriloru actuali ai Asociatiunei 395 exemplarie, s'a datu gratuitu la societati si in schimbu 21 exemplarie, s'au trimisu la prenumeranti 12 exemplarie si 8 ofici \acute{o} se.

V.

Dupa-ce amu ar \acute{e} tatu lucrarile comitetului in centru, nu putemu trece cu tacerea si a nu raport \acute{a} si despre organele, care sunt menite a sprigin \acute{i} in afara comitetulu in lucrarea sa pentru promovarea intereselor de cultura si literatura nationala, adeca despre comitetele loru. Cu placere constatamu, c \acute{a} in anulu curentu s'a sporitu numerulu despartieminteloru prin infintiarea celui din Naseudu. Acest'a avendu unu frumosu numeru de barbati inteligenti, va emul \acute{a} f \acute{a} ra indoie \acute{l} a cu cele mai active

pentru inaintarea scopuriloru Asociatiunei. Dela acestu despartiementu s'a prezentatu comitetului o cerere a „Reuniunei Mariane“ de a ingrig \acute{i} Asociatiunea pentru edarea de carti scolastice romane prin escrierea de premii potrivite. Comitetulu deliberandu asupr'a acestei intrebari moment \acute{o} se, a ajunsu la convingere, c \acute{a} in impregiurarile actuale o lucrare in directiunea amintita nu aru duce la tient'a dorita, ci aru face numai cheltuie \acute{l} i zadarnice. Totusi pentru a face cu putintia o mai mare omogenitate in principiile, dupa cari s \acute{e} se compuna cartile scolastice romane in viitoriu si prin urmare o mai mare omogenitate in cultur'a poporului nostru, comitetulu a hotar \acute{i} tu a supune deliberarei on. adunari generale, parerea, c \acute{a} nu cumva aru fi corespundietoriulu a incepe mai ant \acute{a} iu prin a escrie concurse cu premii pentru cele mai bune disertatiuni de cuprinsu pedagogicu si metodologicu-didacticu, conformate principiiloru pedagogiei si didactice \acute{i} experimentate moderne, si in urma p \acute{o} te a incerc \acute{a} si cu escrierea de premii pentru carti scolastice. In casu c \acute{a} ndu on. adunare aru fi de acordu cu parerile indigitate, va binevo \acute{i} a pune in bugetu o suma \acute{o} re-care spre acestu scopu.

Dintre celelalte despartieminte au escelatu prin activitate: a) celu din Sibiu (III), care desvolt \acute{a} multu zelulu pentru infintiarea de biblioteci tienutale, pentru spriginirea instructiunei in meserii a baietiloru de sc \acute{o} la si pentru ajutorarea invetiatoriloru harnici; b) celu din Brasiovu (I) prin ajutorarea invetiaceiloru de meserii si prin staruintiele ce pune pentru intemeierea unei sc \acute{o} le de tiesutu in Satulungu; c) cele din Clusiu (X) si Dev'a (VII) prin incuragiarea la imbratiosierea de meserii si incassarea de taxe; d) cele din Abrudu, Simleu si Sebesiu prin inmultirea fondului Asociatiunei. \acute{E} r' celu din Desiu, prin prepararea primirei adunarei generale din Desiu. Dela celelalte despartieminte avemu mai pu \acute{c} ine semne de vie \acute{t} ia. In Hatiegu, Siomcut'a, Bistriti'a, Mediasiu, p \acute{a} na adi despartiemintele proiectate nu s'au infintiatu.

VI.

Pe bas'a celoru espuse comitetulu r \acute{o} ga pe on. adunare generale:

1. A proclam \acute{a} de membri pre dnii amintiti mai susu, a c \acute{a} roru alegere, fiindu ei supusi straini, are lipsa de aprobarea In. Ministeriu.

2. A d \acute{a} indemnizare pentru sum'a de 150 fl. votata lui Ludovicu Mehesiu c \acute{a} ajutoriu.

3. A aprob \acute{a} hotar \acute{i} rea comitetului cu privire la stipendiile, ce au fostu menite cu preferintia la tineri din muntii apuseni, anumitu a concede, c \acute{a} stipendiile aceste s \acute{e} se distribue f \acute{a} ra considerare la locul de unde este concurrentulu.

4. A dispune cele de lipsa pentru revisiunea ratiociniiloru cassei.

5. A aprob \acute{a} hotar \acute{i} rea comitetului de a introduce anulu solariu c \acute{a} anu bugetariu si de ratiociniu.

6. A stabil \acute{i} bugetulu Asociatiunei pe timpul dela adunarea generale presenta p \acute{a} na la 31 Decembre 1883, pe bas'a proiectului prezentatu de comitetu.

7. A aprobá hotaririle comitetului espuse mai susu cu privire la principiile pentru o noua modalitate de investire a averei Asociatiunei.

8. A aprobá hotarirea comitetului de a luá in favorulu fondului Asociatiunei dela tóte celelalte fonduri, câte stau sub administratiunea comitetulu câte 1% pe anu din capitalulu fondului administratu, titulu tax'a de administrare.

9. A alege in loculu dlui Petrescu dimissionatu, unu altu bibliotecariu si archivariu.

10. A designá eventualu unu premiu pentru disertatiuni de cuprinsu pedagogicu-didacticu, menite a pregatí terenulu pentru compunerea de càrti scolastice dupa principii mai omogene.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei, tînuta in 22 Augustu n. 1882 in Sibiu.

Raportoru :

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretariu alu II-lea.

O excursiune botanica in Romani'a si Dobrogea,

de Dr. A. P. Alexi.

(Urmare).

42. *Artemisia Absinthium* L.

Pelinu amar, Pelinitia, Pelinu bunu.

R. ramósa. T. subfructescenta, erecta paniculata. F. incane, séu pe fatia (désupr'a) subglabre, inferiórele petiolate, *triplu-pinatu-fidate, petiolele exauriculate*, superiórele sesile, 1-duplu-penatu-fidate; laciniile lanceolate s. linealu-lanceolate, intregi, acute s. obtuse. Ramii florali erectu-patenti, racemosi, multicapitulati. Capitulii subglobosi, nutanti. Foliólele involucrului incane, cele interióre fórte obtuse, la margini scarióse, cele exterióre lineare, la vírfu scariósa, egale cu inferiórele. *Receptacululu hirsutu*. Florile centralu-hermafrodite, cele marginale femenine. Achenele obovate. Papulu lipsesce.

T. 50—150 cmt. adese-ori in form'a unei pyramide. Panicul'a lunga la 30 cmt. Laciniile foiloru circa 2 m/m. late. Capitulii fórte mici abia 4—5 m/m. in diametru. Intréga plant'a are o colóre grisea (sura), unu mirosu particularu aromaticu si unu gustu fórte amar. Flórea este galbina sulfurea.

XIX. 2. 4 Iuniu—Augustu.

Acésta este un'a dintre cele mai respandite plante. Se afla cu deosebire pe locuri necultivate, gradini fructifere, locuri petróse, montane, cu deosebire pe locuri varóse si de gresu.

Leg. *Macinu*.

Dupa Kan. Pl. R. n. 844 la Iasi, *Berladu, Vircirov'a, Ocu'a mare*.

Syn. *Absinthium vulgare*. Gärtn. fruct. 2. 293. t. 164.

(Bmgt. 1773; Rehb. ic. 16 f. 1029; Sch. En. pl. n. 1866; F. Fl. Tr. n. 1530).

Nota. Pelinulu este o planta oficinala dintre cele mai amare, de aceea se si cultivédia fórte desu. Cultur'a acestei pl. erá chiaru si pe timpulu lui *Carolu celu Mare*. Foile si florile sunt cunoscute in medicina sub numirea de *Herba et Summitates Absinthii*, au unu mirosu aromaticu, neplacutu si unu gustu de totu amar. Contiene oleu ethericu si o substantia extractiva fórte amara *Absinthin*. Acestu oleu, substantia extractiva si tinctur'a se folosescu in medicina sub numirea de *Extractum Tinctura et Oicum aethericum* cu deosebire la morburu din organele digestiunei si de limbrici. Extractulu de pelinu se folosese si la prepararea de vinarsu (liquere). Asemenea se folosese la prepararea asiá numitului *Elizir visceralé Hoffmann* (picuri de stomacu séu picurii lui Hoffman), ce se folosescu la regularea stomacurilor deranjate.

Pelinulu s'a folositu inca pe timpulu Eliniloru si alu Romaniloru, si se folosese astadi la prepararea asiá numitului *vinu cu pelinu*. Prin Greci'a si astadi se cultivédia.

Cându ocra in cantitate mare, se considera cá o buruiana odiósa.

43. *Artemisia austriaca* Jacq.

Pelinu austriacu.

Riz. teretra, ramósa, repenta. T. *subfructicósa*, erecta s. ascendenta, albu-tomentósa, ér' dedesubtu glabra, désupr'a racemosu s. paniculatu-ramósa. F. incanuto-tomentóse, *subrotunde, bipinnatu-multufidate; radicalele petiolate*, la petióle auriculate, superiórele sesile, laciniile lineare intregi, acute s. acuminate. Pedunculii erectu patenti s. divaricati, racemosi multicapitati. *Capitulii canescenti, subrotundu-ovati*. Foliólele involucrului oblonge, obtuse, la margine scariate cele exterióre mai scurte, herbacee. Receptacululu glabru. Fl. centrale hermafrodite cele marginale femenine, tóte fertile.

T. 30—60 cmt. Capitulii mici. Fl. galbine-rosietece.

XIX. 2. 4 Iuliu—Septembre.

Pe pasciuni, locuri seci, lãnga drumuri.

Leg. *Constanti'a*.

Syn. *A repens* Pall in Willd. sp. Pl. 3. t. 840.

A. orientalis Willd sp. 3. 1836.

A nivea Redowsk. in Willd. en. 2. p. 863.

(Bmgt. 1769; Sch. En. pl. Tr. n. 1880; F. Fl. Tr. n. 1537; Kan. Pl. R. n. 847; Ad. et Cor. n. 969).

Nota. Are unu mirosu fórte penetrantu. Intre dusmanii ei cei multi mai mare este unu insectu, *Cassida austriaca*, care 'si depune óuale in receptacululu acestei plante, de unde acest'a capeta o forma monstruósa. Asemene este si insectulu *Baridius absinthii*.

Exemplariile ce le amu recoltatu eu la Constanti'a, mai tóte avéu capitulu de acésta forma monstruósa.

44. *Achillea nobilis* L.

Achilea nobila, vulg. Cód'a siorecelului.

Riz. teretra, ramósa, repenta. T. erecta, impreuna cu foile lanatu-pubescenta, la vírfu corymbosu-ramósa multicapitulata. F. la periferia linealu-lanceolate, duplu pinnatu-fidate, laciniile lineale, intregi séu dentiate, cele mai numerose 5—7 dentiate, mucronate, superiórele condensate, subcristate. Radiulu 4—5 floralu, florile ra-

dianthe, reflexe, 3—4 ori mai scurte decâtu involucrul. Fl. centrale tubulosu-infundibuliforme, 5-dentiate, hermafrodite, cele marginale lingulate, uniserial, feminine.

T. 20—50 cmt. F. glaucóse, regulatu divisate, cele dela mijloculu tulpinei pâna 25 m/m. lungime, 8—9 m/m. latime. Florile radiante fórte mici, ochroleuce.

XIX. 2. ☉ Iuniu—Augustu.

Pe campii, coline, locuri calcarice, necultivate.

Leg. *Constanti'a*.

Syn. *Neilreichii* Kern. Kan. Pl. R. Ad. et Cor. n. 952 la Buceciu.

Syn. *A. corymbifera* S. G. Gmel. it. p. 137, t. 25, f. 1.

A. odorata Pall.

A. Schkurii Spreng.

(Rchb. ic. f. 1024. II; Schkh. t. 255; Bmgt. 1883;

Sch. En. pl. n. 1912; F. Fl. Tr. n. 1565).

Nota. *A. nobilis* cá si *A. millefolium* sunt plante medicinale. *A. nobilis* de multe ori se preferese faća de *A. millefolium* pentru cá are unu mirosu si unu efectu mai mare, cu deosebire in tierile meridionale ale Europei unde se gasesce mai desu decâtu in Europ'a de mediulocu. Florile si cotorulu sunt cunoscute sub numirea de *Flores, Herba et Summitates achilleae* din cari se estrage unu extractu amar, oleu ethericu si fórte puçinu sulfuru, si se folosese la morburi de stomachu. Poporulu se folosese fórte multu de acésta planta la diferite morburi, o folosese si cá *thee*.

Vitele o mananca cu placere. Se folosese in horticultura pentru foile divisate, cari suferu a se tunde, si a cresce din nou, la infrumse-tiarea straturiloru.

45. *Anthemis tinctoria* L.

Romanitia galbina, Flóre de perina (Romonitia).

R. fusiformu-ramósa. T. erecta, pubescenta-lanata, mai desu ramósa, ramii 1-capitulati. F. bipinnatu-partite, cu rachis dentiatu; penitielele dispusa in forma de peptene; serate, seraturele mucronate. Florile centrale si cele marginale uniformu-colorate. Receptacululu subhemisfericu. Paleele lanceolate, intregi, acuminate in unu mucronu (ghimpu) rigidu. Achenele tetragonalu-compresse, angustu-aripate, de ambele pârti 5-striate, cu margine argutu-terminata. Fl. centrale 5-dentiate, tubulosu-infundibuliforme, hermafrodite, cele marginale ligulate, uniserial, feminine; ligulele diugetate asiá de lungi ca diametrulu discului.

T. 30—60 cmt. Capitulele mare, circa 3 cmt. in diametru. Florile galbine-aurie. Insoçite de unu mirosu debilu aromaticu.

XIX. 2. ☉ si ☽ Iuliu—Augustu.

Pe araturi, rituri, locuri colinare si montane.

Leg. *Constanti'a*.

Dupa Kan. Pl. R. n. 817 la Iasi, Berladu, Bacau, Muscelu, Bucuresci, Buceciu la Strunga, Virciorov'a.

(Bmgt. n. 1894; F. Fl. Tr. n. 1567; Sch. En. pl. n. 1915. Kan. Ad. et Cor. n. 938).

Nota. Tulpin'a acestei plante produce o colóre intensiva duravera.

46. *Matricaria inodora* L.

Musiatielu nemirositoriu, vulg. Romanitia nemirositoare.

R. fusiforma. T. erecta s. ascendenta, glabra cá si plant'a intréga, mai multu corymbosu-ramósa si multi-

capitata. F. 3-pennate, laciniile lineare, s. linearu-filiforme, mucronate. Fl. marginale radiante, radiulu câte odata lipsesce. Receptacululu subhemisfericu s. in urma conicu s. subcilindricu, cu latimea sa de 2 ori mai lungu, implutu. Involucrul la inceputulu basei turbinatu, ér' de aci plinu. Fl. centrale tubulosu-infundibuliforme, 5-dentiate, hermafrodite, cele marginale ligulate, uniserial, feminine. Antherele necaodate. Achenele exalte convexe si estriate pe spate, ér' pe fóle (venter) tricostate, 2 ocupa marginele ér' a 3-a mediulocu.

T. dela 10—50 ctm. Capitului cu margini albe si centru galbenu. Achenele pâna 2 m/m. de lungi. De *Matricaria Chamomilla* se deosebesce prin discu implutu, ér' de *Anthemis* prin receptacululu nudu.

XIX. 2. ☉ ☽ Iuniu—Septembre.

Pe araturi, pasciuni, lângá drumuri si garduri.

Leg. *Constanti'a, Megidie, Faurei, Macinu, Buzeu.*

Dupa Kan. Pl. R. n. 840. *Tanacetum inodorum*

(α) Kan. la Berladu si Virciorov'a; Ad. et Cor. n. 962 Iasi, Ungeni, Ciocanesci.

Syn. *Tripleurospermum inodorum* C. H. Schultz bip. d. Tan. p. 31.

Chrysanthemum inodorum L. sp. 1253.

Pyrethrum inodorum Sm. brit. p. 900 Schkt t. 253.

(Bmgt. n. 2818; F. Fl. Tr. n. 1581; Sch. En. pl. n. 1934).

Nota. Ómenii necunoscatori de multe ori o confundu cu *Matricaria Chamomilla* folosita cá pl. medicinale. Se manca si de cátra vite.

47. *Senecio vulgaris* L. var. *radiatus* Koch.

Cruciulitia vulgara radiata.

R. fusiforma. T. erecta séu ascendenta impreuna cu foile glabre s. arachnoideu-lanata, corymbosu-ramósa, multicapitata. F. oblonge s. oblongu-obovate, pinnatufidate, inferiórele atenuate in petiole, superiórele sesile cu basa auriculata amplexicaula; penutiele ovate s. oblonge, obtuse, neegalú-angulatu-dentiate. Involucrul cilindricu, glabru, foliolele secundari cu multu mai scurte, decâtu cele ale involucrului, adprese. Capitului radiati. Fl. centrale hermafrodite, tubulosu-infundibuliforme, 5-dentiate, stilulu désupr'a glabru, stig'm'a semitereta, capitatu-truncata. Fl. marginate neligulate. Achenele puberulente.

T. 3—30 ctm. Foile involucrului la vírfu mai multu negre. Fl. galbene.

XIX. 2. ☉ Martie—Novembre.

Peste totu loculu, cu deosebire prin locuri cultivate, lângá drumuri.

Koch Synopsis Fl. Germ. et Helv. p. 331 deosebesce acésta planta cá o varietate de *S. vulgaris*, prin capitului radianti. *S. identiculatus* Nolt. nov. fl. helv. p. 71.

(Rchb. ic. 16 f. 059 I; Bmgt. 1819; Sch. En. pl. n. 1984; F. Fl. Tr. n. 1622; Kan. Pl. R. 816 la Coman'a; Ad et Cor. n. 937).

Nota. Este o planta fórte respandita, ce infloresce tóta vér'a; se folosese cá nutremente la vite de ordinulu alu 2-lea. In Londr'a si alte orasie seminti'a se vinde cá nutremente pentru paseri Canari. In vechime se folosiá cotorulu sdrobotu la vindecarea de rane.

48. *Echinops Ritro* L.

Capatinósa albastra vulg. *Scaiu rotundioru* (Por.)

R. fusiforma. T. erecta, desu si albu-tomentósa s. in partea inferióra glabra, unicapitata séu la vírfu cu căti-va rami unicapitati. F. divaricatu-duplu-pennatufidate, bicolore, *pe fația glabre s. arachonoideu-sublimate, pe dosu niveu-tomentóse*; inferiórele petiolate, superiórele sesile amplexicaule; laciniele spinosu-dentiate. *Foliólele sírului esterioru alu involucrului finu-lineale, de 3—4 ori mai scurte decâtu involucrul, cele din sírulu interioru glabre, terminate in unu spinu acuminatu.* Fl. tubulosu-campanulósa, 5-fidate, hermafrodite. Achenele teretre. Papulu constante, scurtu-setaceu séu multu puçinu coronulatu.

T. 30—70 ctm. Capitulu sfericu de 2—4 ctm. in diametru. Vírfulu foiloru involucrale si alu corónei albastre-azurie.

XX. 5. ☐ Iuliu—Augustu.

Pe coline sterile si cu deosebire pre déluri varóse.

Leg. *Macinu* pe crést'a muntelui.

Kan. Pl. Rom. Ad. et Cor. n. 1028 numera acésta specia sub *E. ruthenicus* M. B. N'amu vediutu acésta planta, pe care o identica d. Kan. cu *E. Ritro*, inse dupa diagnos'a lui Heuffel (En. pl. in Ban. Tom. n. 971) totusi se afla o diferentia intre aceste 2 specii. Asemenea diferesce acésta specia de *E. ruth.* si dupa diagnosele lui Fuss (Fl. Tr. n. 1651—1652). Sch. En. pl. Tr. n. 2332 si 2335. Dupa diagnos'a lui Schur la *E. ruth.* interstitiile dintre lacinie sunt *setosu-ciliate*, pre cându la *E. Ritro.* sunt neciliate.

(Rehb. ic. n. XV. 732; Koch syn. Fl. Germ. et Helv. ed. 2, p. 337).

49. *Centaurea solstitialis* L.

Centauru solstitialu.

R. fusiforma, câte odata pluricipita. T. erecta, impreuna cu foile *lanatu-griseu-tomentóse* divaricatu-ramósa; ramii unicapitati. T. inferióre s. radicale, cari lipsescu de regula pe timpului in florirei, lirate s. sinuatu-penatufidate, angustate in petiolu; *celelalte linealu-lanceolate, intregi, mucronate, pe tulpina decurente.* Foliólele involucrului ovate s. oblonge, deprese, la vírfu (apice) palmatu-spinóse; spinii laterali fini, fórte scurti, cei dela mediulocu mai aspri; squarosu-patente, mai lungi decâtu capitulu. Florile marginate mai mici decâtu cele centrale, tubulósa, 5-fidate, hermafrodite. Papulu mai asiá de lungu cá si achenele.

T. 15—30 ctm. canescenta. Fl. galbine (citrinee).

XIX. 3. ☉ Iuliu—Septembre.

Pe araturi, locuri seci, lângá drumuri.

Leg. *Constant'a.*

Dupa Kan. la Berladu, Virciorov'a, *Oltetiu, Sabar-Argiesiu* (?).

Syn. *C. solstitialis* Schur. sert. r. 1389 *Cyanus solstitialis* Bmgt. n. 1755. *Calcitrapa solstitialis* Schur. var. β . *C. Adami* Willd.

Se deosebesce de *C. solstitialis* prin aceea, cá spinii involucrului sunt mai mici, si tulpin'a nearipata.

Schur. (En. pl. Tr. n. 2248) o enumera cá o specia nóua *Calcitrapa Adami* Schur syn.: *Centaurea Adami* Willd.

(Sch. En. pl. Tr. n. 2247; Rehb. ic. l. e. f. 795 I; Bmgt. 1755; F. Fl. Tr. n. 1739; K. Pl. n. R. n. 948; Ad. et Cor. 1092).

Nota. Flórea acestei plante cá a tuturoru *Centaureloru* contine substanti'a colorifera, inse se folosese puçinu la coloritu, de óre-ce coloréa nu tiene multu. Flórea este cautata de albine, éra seminti'a de paseri.

50. *Xeranthemum anuum* L.

Plevitia (Plevaitia) anuale.

R. fusiforma. T. erecta, impreuna cu foile griseu-tomentóse, lanate, mai multu ramificata, ramii unicapitati. F. lanceolate, intregi, acute, sesile. Involucrul hemisfericu, glabru; *foliólele glaberine mucronate, cele esterióse ovate, cele interioré lanceolate, de 2 ori mai lungi decâtu disculu, petaliforme, radiante.* Fl. centrale tubulóse, hermafrodite, fertile, cele marginate feminine, 2-labiate. Papulu achenelor centrale paleaceu, paleele in numeru de 5—10 la base lanceolate, la achenele marginale lipsescu papulu. Receptacululu paleaceu.

T. 30—70 ctm. Capituli mari pâna la 4 ctm., steliformi, foliólele radiante a le involucrului nitente, *purpurie* rare-ori albe *nemarcéscente* (nevesteditóre). Fl. mici, alburie.

XIX. 2. ☉ Iuniu—Augustu.

Pe araturi petróse, locuri nasipóse.

Leg. *Constant'a, Megidie, Macinu.*

Janka a afluat si la *Cernavoda.* Dupa Kan. Pl. R. n. 902 la *Berladu, Tecuciu* si *Virciorov'a.*

Unii botanici iéu acésta planta cá o varietate dela *X. anuum* L., *X. anuum a) radiatum* Lam. Dupa altii se iá *X. radiatum* Lam. cá sinonimu *X. anuum* L.

(Bmgt. n. 1803; Sch. En. pl. Tr. n. 2323; F. Fl. Tr. n. 1749; K. Pl. R. Ad. et Cor. n. 1032).

Nota. Acésta planta se cultivédia si in gradini si e planta placuta, pentru cá nu vestediesce; este cunoscuta intre plantele *immortale* (immortelle) pr. *Guaphalium, Gomphrena* s. a., cari se folosescu de gradinari la facerea de buchete in timpu de iérna.

51. *Scolymus hispaniosus* L.

Scolimu hispanicu (Scaiu auriu).

R. cilindricu-fusiforma. T. erecta, rigida, ramósa, lanatu-perósa, prin foile semidecurente intreruptu-aripata. F. undulatu-penatu-fidate, aspre prin nisce peri scurti mucronati; laciniele divaricate, sinuatu-dentiate, acuminata in spinii rigidi cá si dintii. Capituli in axilare solitari séu câte 2—4, fia-care invelita de 2 bractele canaliculate penatu-fidate, reflexe. Foliólele involucrale oblongu-lanceolate, mucronate. Achenele oblongu-obovate com prese. Paleele receptaculului ovate, inchidu achenele. Papulu este o margine intréga s. subcrenata.

T. 25—70 ctm. fasciculata, cu spini rigidi (tiapini). F. verdi, nemaculate, stricte (tiapene) foarte inungătoare (strapungătoare). Capitulii marisiori. Florile aurie.

XIX. 1. ☉ Iunie—Augustu.

Pe lângă drumuri, locuri petroase.

Leg. *Macinu*.

Dupa Kan. (Pl. R. Ad. et Cor. n. 1182), dlu Schaarschmidt a aflatu si la tiermurele Pontului Euxinu la Constanti'a, eu inse nu amu aflatu numai la *Macinu*. Koch (Syn. Fl. Gr. et Helv. ed. 3, p. 350) enumera totu aci cá syn. *S. maculatus* Scop., *S. maculatus* L. si *S. grandiflorus* Desf., cari puçinu se deosebescu de *S. hispanicus*.

In Flor'a Transilvaniei si a Banatului dupa càtu imi este cunoscutu, nu ocura acèsta planta.

Nota. Patri'a acestei plante este Europ'a sudica si cu deosebire Greci'a unde se cultivèdia pentru radacinele si mladitiile cele tinere ce se folosescu in bucatarie cá verdetiuri (zarzavaturi, legume). Radacinele se intrebuintiau de càtra medicii cei vechi elini in medicina.

Florile se folosescu la falsificare de siofraru.

52. *Tragopogon pratensis* L.

Barbulit'ia de ritu vulg. Barb'a caprei, Salata de ièrna, Flóre de càmpu galbina.

R. fusiforma. T. erecta, impreuna cu foile glabra séu sublanatu-flocósa, divisata in rami unicapitati. *Pedunculii egali, sub capitulu numai puçinu ingrosiati.* F. elongate-lineale, lungu-acuminate, intregi, adese-ori undulóse, recurvate, diferitu-sucite s. involute, cu basa dilatata mai multu elipticu-sinuata, semi amplexantu-sesila. *Involucrul octofilu. Foliólele involucrului lanceolate, foliforme, egali s. mai lungi decátu florile marginale. Achenele marginale 5-ungulate, muricate, egale de lungi s. mai scurte decátu rostrulu tuberculatu-scabrosu.* Radii papului plumosi intertexti. Receptacululu nudu. Capitulii mici, se inchidu intre 8—9 césuri diminèti'a. Fl. galbine (flave). Antherele dedesuptu galbine désupr'a negru-fuscóse (pullute).

XIX. 1. ☉ Maiu—Augustu.

Pe rituri, campuri, pasciuni.

Leg. *Ploiesci*.

(Bmgt. 1612; Sch. En. pl. n. 2049; F. Fl. Tr. n. 1771; Kan. Pl. R. n. 1010; Ad. et Cor. n. 1161).

Nota. Numirea de *Tragopogon* a datu-o Theophrast (*τράγος*=tiapu, *πώγων*=barba), pentru cà florile plumóse séu si foliólele involucrului au óre-care asemenare cu o barba de tiapu.

Radecinele si frundiile dela tóte speciile se folosescu in bucataria, frundiile se pregatescu in unele locuri de salata.

Animaleloru servesece de nutrementu de alu 2-lea ordinu.

53. *Lactuca saligna* L.

Lactuca salcicósa (Morele).

R. fusiforma. T. erecta, osósa, albida, glabra cá intréga pl. s. la basa centrala, ramósa, ramii virgati, muniti cu capituli numerosi, racemosu-spicati. F. basilari (radicale), precum si cele caulicare inferióre runcinatu-pennatu-fidate, cu lacinii lanceolate acute si intregi, pe dosu aculeate s. inerme, in petiolu anguste; foile cele-

alte caulinare elongatu-lineare, intregi, acuminate, sesile cu basa sagitata. Capitulii 9—15 flori. Involucrul cilindricu, imbricatu. Rostrulu albu, filiformu, de 2 ori mai lungu decátu achenile. Achenile 5-striate planu-comprese. Florile bi-triseriale. Receptacululu nudu. Papulu perosu, albu.

T. 35—100 ctm. Capitulii mici. F. galbine (flave).

XIX. 1. ☉ Iuliu—Augustu.

Pe rituri, araturi, lângă drumuri etc.

Leg. *Ploiesci*.

(Bmgt. 1690; Sch. En. pl. Tr. n. 2086; F. Fl. Tr. 1807; Kan. Pl. R. n. 961; Ad. et Cor. n. 1169).

XVI. *Campanulaceae* Juss **Campanulósale.**

54. *Campanula sibirica* L.

Campanula (Clopotielu) sibirica.

R. fusiformu-ramósa, grósa, carnósa. T. erecta, obtusu-angulata, hirta cá intréga pl. Fl. repande undulate s. crispate (incretite); inferiórele oblongu-cuneiforme s. lanceolate, obtuse, in petiolu atenuate, superiórele linealu-lanceolate, acute, sesile. *Fl. pedunculate, in unu racemu compusu-paniculatu si erectu. Laciniele calicelului lanceolatu-subulate. Sinulu calicelului munitu cu apendice deflexu. Apendicele equante (egalu de lungu) cu tubulu calicelului. Limbulu corolei glabru s. foarte puçinu perosu.* Capsulele nutante. Tubulu calicelului turbinatu. Corol'a campanulata, in 5 segmente divisata. Filamentele 5, la basa oviformu-dilatate, antherele libere. Ovariulu turbinatu. Capsulele dehiscente prin foramine (gauri).

T. 30—50 ctm. Fl. numeróse. Corol'a 15—25 m/m. de lunga, rosiu-violetu, rare-ori lilacina s. alba.

V. 1. ☉ Maiu—Augustu.

Pe pasciuni, rituri seci, paduri, lângă drumuri si ziduri.

Leg. *Faurei*.

Syn. *Marianthemum sibiricum* Schur sext. n. 1837.

(Bmgt. 316; Sch. En. pl. Tr. n. 2361; F. Fl. Tr. n. 1954; Kan. Pl. R. n. 1035; Ad. et Cor. n. 1189).

(Va urmá).

Importanti'a studiului meteorologicu

si necesitatea infintiarei de observatórie meteorologice in diferite parti ale Transilvaniei, de Dr. A. P.

Alexi.

Onorata adunare generale!

I.

Fia-mi iertatu cá in timpul permisu de statutele Asociatiunei nóstre se cercu a Ve intretienea cu unu scurtu tractatu despre o sciintia tinera, pe care póte multi o cunescu numai dupa nume si carea in timpul mai din urma a inceputu a jucá unu rolu foarte insemnatu intre celelalte sorori ale ei mai betrane.

Nu numai importantia si influinta ei fa^{ci}a de celalalte sciintie naturali mi-a datu curagiulu se o tractezu inaintea DVóstre, dar' mai multu folosulu practiculu ce 'lu prestéza dens'a pentru intréga societatea omenésca. pentru marinaru cá si pentru pastoriu, pentru pescariu cá si pentru industriasiu si cu deosebire pentru economu de care se tiene si poporulu nostru in absoluta maioritate.

Acésta sciintia este meteorologi'a. Este fórte tinera si fórte pu^{ci}nu cunoscuta la noi acésta sciintia ce se ocupa cu scrutarea spatiului aerianu, precum si cu studiulu tuturor fenomenelor din acelu spatiu.

Meteorologi'a este sora dulce cu astronomi'a, carea se ocupa cu scrutarea spatiului cosmicu si este cu multu mai betrana decâtu meteorologi'a, dens'a a progresatu si progreséza de multe sufe de ani cu unu succesu ce ne pune in uimire, pre cându meteorologi'a a remasu inapoi, este o copila numai a secululu nostru.

Déca se comparéza insemnatatea ce o are meteorologi'a de-oparte si astronomi'a, de alta parte pentru trebuintiele mai deaprópe ale omenimei, trebuie sè se constate, cumcà insemnatatea meteorologiei ocupa locul antàiu. Ce póte se intereseze pe fia-care omu mai multu decâtu aerulu atmosfericu, acelu alimentu de viétia, in care traiesce si in care se misca incepèndu dela léganu pàna la mormentu? Ce póte sè'lu intereseze mai deaprópe decâtu cunóscerea tuturor fenomenelor ce le vede perindàndu-se in aeru? Dela schimbarile aerulu nu se póte subtrage omulu nici odata. Elu este pururea legatu de tóte aceste schimbari, fia ele constante fia subite séu repedi, este neintreruptu supusu la tóte influintiele aerulu, afle-se acest'a in linisce ori in miscare, fia rece s. caldu, fia umedu s. uscatu, fia purificatu séu amestecatu cu alti corpi. In urma dela starea aerulu sunt aternatóre imbracamintea, nutrementulu si locuinti'a omulu, ocupatiunile dilnice si desfatarile lui, ma adese-ori chiaru si dispositiile lui sufletesci.

Din tóte acestea se vede destulu de invederatu, cumcà nici unu lucru nu póte se stèrnésca in omu unu interesu mai mare pentru studiu decâtu starile atàtu de schimbacióse ale aerulu atmosfericu, cari la poporulu nostru sunt cunoscute sub numirea de vreme, vreme buna, vreme rea, vremuri etc. Aceste stari schimbacióse au fostu obiectu de observare inca din timpii cei mai departati. Pe basea acestoru observari s'au introdusu mai târdiu chiaru si regul'a despre vremi, dintre cari multe s'au propagatu si conservatu din generatiune in generatiune pàna in diu'a de astadi cá o ereditate stramosiésca. Inse déca se analiséza tóte acele regule despre vremi din punctu de vedere scientificu, se constata cumcà acele sunt lipsite de basa sciintifica si prin urmare nu potu fi admise intre regulele sciintiei meteorologice, carea dupa starea ei de astadi are cu totulu alte base si alte drumuri de progresare si care inaintéza sub alte conditii, dupa cum vomu vedea indata.

Dar' mai antàiu se vedemu cari sunt scopurile ce le urmáresce meteorologi'a cá sciintia, cari sunt folósele practice ce le póte prestá si le prestéza societatii omenesci.

II.

Este cunoscutu cumcà aerulu atmosfericu invelisce globulu pamentescu in form'a unei cóje. Acésta cója de circa 90 chilom. grosime despartiesce pamentulu pe care vietuimu noi de càtra spatiulu cosmicu séu de sferile eterne menite pentru studiulu astronomulu. In acestu spatiu aerianu se observéza in continuu o multime de procese de o natura fórte schimbatiósa si transitóre, cunoscute sub numirea de fenomene meteorologice, se observéza caldura, recéla, vènturi, ploi, grindina s. ghiatia, néua s. zapada, róua, bruma, negura, nori, fulgere, tunete, trasnete etc. Tóte aceste fenomene au fostu considerate dela inceputulu civilisatiunei a fi lipsite de ori-ce lege. Si in multe privintie nu fàra temeiu; pentrucà ce este mai schimbatiósu decâtu ventulu si mai diformu decâtu norii? Cu studiulu tuturor acestor'a are sè se ocupe meteorologi'a, folosindu-se de metod'a cea corespundietóre, metod'a inductiunei.

De óre-ce aceste fenomene sunt atàtu de multifarie, atàtu de transitórie si atàtu de neregulate, nu se potu cunósce decâtu prin observari locale si temporale càtu se póte mai estinse si pe o basa càtu mai lata, nu se potu cunósce decâtu prin observari multe, facute nu numai in unu locu, ci in locuri càtu de multe si càtu de dese, ma déca se póte, preste intregu pamentulu.

Inse fenomenele ce se observéza numai la unu anumitu locu, nu se potu esplicá si intielege, déca nu se cunósce aerulu atmosfericu si tóte starile lui pàna in departarile cele mai mari, de aceea sciinti'a meteorologica are sè se ocupe cu studiulu aerulu atmosfericu in totalitatea lui, apoi cu studiulu tuturor fenomenelor ce ocure in densulu, precum si cu tóte causele adeverate ce producu acele fenomene.

Acest'a este scopulu meteorologiei, la care pentru a putea ajunge avemu trebuintia de a ne intregi cunoscintiele nóstre despre starile atmosferei de pe intregu pamentulu pàna la inaltimile ce numai se potu ajunge. Din progresulu acestoru cunoscintie aru urmá de sine cunóscerea esacta a legaturiloru causale ce existu intre fenomenele meteorologice, ér' mediulócele de lipsa pentru acést'a ni le-aru càstigá observarile ce aru trebui sè se faca dupa unu anumitu sistemu cu instrumentele cele mai perfecte, la unu numeru insemnatu de observatóre impartite dupa potentia in o forma preste intregu globulu nostru.

Mai inainte se credea cumcà obiectulu meteorologiei este aflatu, déca se observau ceva mai exactu starile meteorologice ale unu locu. De atuncea inse de cându au inceputu a veni meteorologii la convingerea cumcà starile meteorologice ale unu locu sunt efecte dela cause cu multu mai departate ce trebuiescu cautate in tienuturi departate de acelu locu, si cumcà intre aceste cause departate si intre efectele produse de ele próspete si apropiate, currentii de aeru formédia unu lantiu impreunatoriu, — de atunci au vediutu meteorologii, cumcà studiulu loru are margini cu multu mai largi si cumcà scrutarile loru nu potu privi numai fenomenele locale, ci intréga atmosfer'a, adeca cu alte cuvinte, meteorologi'a trebuie se fia Atmosferologia.

Prin acésta s'a facutu primulu pasu scientificu, s'a pusu fundamentulu pe carele s'a claditu si desvoltatu mai departe meteorologia cu succesu bunu, si a pututu ajunge la starea ei de astadi.

Amu facutu amintire mai susu, cumcà metod'a studieloru meteorologice este inductiunea. Acésta metoda aplicata si la celelalte discipline ale sciintieloru naturale intimpina aci mai mari si mai multe greutati decâtu sororile ei. Pentru usiurarea acestei'a a trebuitu sè se asociezze o alta metoda folosita de alte sciintie cu celu mai mare succesu, si acest'a este statistic'a.

Precum statisticulu are trebuintia inainte de tôte se faca observari in massa asupr'a fapteloru societatii omenesci, pe aceste are se le supuna la calculatiuni matematice si numai in urma trece la combinarea dateloru scóse si la staverirea de legi pentru viéti'a sociale; — asiá trebuie se procéda si méteorologulu. Densulu are se faca observari in massa asupr'a fenomeneloru meteorologice, pe acestea se le supuna la calculatiuni matematice si in urma pe basea rezultateloru capetate are se staverésca legile s. regularitatile si verosimilitatile proceseloru meteorologice. Va se dica, observatiunile fenomeneloru, calculatiunea si compararea tuturor celoru observate sunt acele 3 trepte pe cari s'a inaltiatu meteorologi'a la rangulu de sciintia.

Dara se vedemu mai deaprópe calea pe care póte se progreseze meteorologi'a si pe care póte ajunge la scopu cá sciintia.

III.

Este de netagaduitu, cumcà meteorologi'a are de invinsu mai multe si mai mari greutati decâtu sororile ei, campulu ei este cu multu mai estinsu, este intregu globulu pamentescu. Observarile ce are se faca meteorologulu au se fia cu multu mai numeróse, intervalele dintre observari nu potu fi destulu de apropiate, pentrucà fenomenele se urmédia unele dupa altele, observarile au sè se faca in siruri càtu se póte de lungi, pentrucà multe fenomene numai rare ori se potu observá apoi inscenari de fenomene in modu artificialu cá la alte discipline nu se potu face, ploi, negura, nori, fortune etc. nu se potu face in laboratoru. Cu unu cuventu, meteorologi'a este silita se abdica dela terenulu de experimentatiune, unu terenu atátu de importantu si favoritoru pentru tôte celelalte discipline phisice-matematice, dens'a are se remana exclusivu pe terenulu de observatiune.

Din aceste consideratiuni s'au organisatu preste totu loculu statiuni de observatórie meteorologice; in tôte staturile s'au intemeiatu astufeliu de statiuni meteorologice, avendu fia-care câte unu centru de controla si de supraveghiare. Cu càtu statiunile meteorologice sunt mai dese, cu atát'a voru fi si datele adunate mai numeróse, încàtu voru putea compune tomuri voluminóse. Pentru a putea computá acestu materialu inmensu se cauta valorile mediului dela o di, 5 dile (pentade), 10 dile (decade), o luna, unu anu, o serie de ani, din cari se capeta mediele anuali.

Pentru cá mediele aritmetice statorite se nu fia numai fantastice, ci se aiba o valóre reale trebuie:

1. Cà fenomenele, a càroru valóre medie trebuie determinata, sè se indeplinésca dupa o anumita regula.

2. Abaterile dela regula nu sunt iertate se fia unilaterale, ci trebuiescu se arate tendenti'a de a remanea de atâtea ori sub mediu de câte ori désupr'a.

3. Abaterile cele mici trebuiescu se vina mai adeseori inainte, ér' cele mari mai arare-ori.

Atát'a despre observatiunile fenomeneloru meteorologice si computarea lor.

Dupa ce se facu si se computa observarile, urmédia cercetarea comparativa, adeca compararea medieloru capetate, prin care nicairi nu se potu deduce si formá legi cá aci. Acésta cercetare séu esaminare a rezultateloru matematice culese din materialulu de observari se face in 3 moduri:

1. Se esaminéza fia-care elementu meteorologicu de sine asiá dupa cum succedéza in seri'a fenomeneloru; se deosebescu acele schimbari, ce se intorcu regulatu si cari se numescu periodice, de acelea ce nu se intorcu regulatu si se numescu neperiodice; apoi pentru fenomenele periodice se cauta legi, iar pentru cele neperiodice se cauta cauzele.

2. Se cercetéza influinti'a ce o au elementele meteorologice unulu asupr'a altuia, se esaminéza reciprocitatea lor, se cauta dependinti'a unui'a de altulu, apoi mestecarea lor si in urma efectulu ce'lu producu tôte la olalta. Numai asiá se póte capeta o idea clara despre impregiurarile si referintiele meteorologice locale.

3. Se comparéza rezultatele, si acestea trebuie sè se estinda dela locale la generale, sè se estinda càtu numai se póte asupr'a mai multoru statiuni, ca astfelu sè se póta cuprinde in o totalitate referintiele celoru mai estinse teritorie, ma déca se póte preste intregu pamentulu. Din tôte acestea au sè se statorésca legi generale si fenomenele tôte au sè se reduca la cause universale, fia ele in ori ce vestmente dupa locu si timpu.

Cunoscèndu-se legile meteorologice, acestea se aplica atátu in sciintie cá atari, càtu si cu deosebire in viéti'a practica si folosulu ce'lu aducu in ambele aceste directiuni este fórte mare.

Déca cineva voiesce se tracteze vre-ó tíera séu vre-unu tienutu séu chiaru unu continentu ori din ce punctu de vedere, zoologicu, botanicu, agronomicu etc., simtiesce numai decâtu si mai antàiu de tôte trebuinti'a acestoru studii. In lips'a acestor'a lucrarea lui va fi lacunósa, fia ea ori càtu de eminente din celelalte puncte de vedere.

Dar' celu mai mare folosu ce'lu produce acestu studiu se càstiga prin aplicarea rezultateloru càstigate in legatur'a lor regulata la prognosarea sau profetirea vremiloru ce au se urmedie.

Progresulu ce l'a facutu meteorologi'a in acésta privintia se reduce la urmatóriele:

1. O multime de semne ce se tíneau mai inainte cá profetitóre, s'au redusu la valórea lor adevzata.

2. Pentru facerea de prognoze s'a procurat si statoritu o basa scientifica.

3. S'au statoritu marginile, intre cari datele prognoze potu se fia confirmate séu cu securitate séu cu verosimilitudine.

Ad 1. Este cunoscutu cumcà pastorii, vênatorii, pescarii, economii si in urma toti acei ce se misca liberu prin aeru si sunt deprinsi cu observari meteorologice, toti cêrca se faca prognoze de vremi din fenomenele aeriane, din purtarea animaleloru, a planteloru si chiaru a mineraleloru. Asiá este cunoscutu cumcà multe animale, pr.: painginii, bróscele, lipitorile s. a. sunt fôrte simtitóre la procesele ce se intempla in aerulu atmosfericu si cumcà prin purtarea loru potu se tradeze sosirea unei vremi. Dar' totuodata este destulu de constatat, càtu de puçinu pretiu are sè se puna pe astufeliu de prognoze.

Fasele lunei sunt din stravechime cá o inalta autoritate pentru prognosarea vremiloru. S'au facutu multe incercari pentru a demunstrá influinti'a lunei ce o eserciaza in diferitele ei fase asupr'a vremei. Inse tóte incercarile au remasu fara succesu si astadi meteorologi'a a constatat, cumcà lun'a nu are nici o influintia asupr'a fenomeneloru meteorologice.

Mai mare insemnatate au prognozele basate pe schimbarile presiunei aerului si cu deosebire cele observate la suprafaci'a marei. Otto Guericke a facutu cea dintâiu prognoza cu ajutoriulu unui aparatu alu seu numitu barometru de apa. Punctuositatea cu care s'a realisatu acêsta prognoza a pusu pe tóta lumea in uimire. Caderea repenta a unei colonne de mercuriu din unu barometru pe mare vestesce cu securitate sosirea unei fortune marine.

Unu mare progresu a facutu meteorologi'a cu deosebire in Europ'a in deceniile din urma, de cându s'a statoritu teori'a asiá numiteloru venturi volburóse. De atunci este claru cumcà mai tóte schimbarile presiunei aerului, prin influintiele loru ce le eserciteza asupr'a celorlalti factori ai fenomeneloru meteorologice, strabatu dela oceanulu atlanticu in partea vestică, medie si nordica a Europei. Apropiarea unei volbure se cunoște mai bine din depresiunea columnei de mercuru dela tóte observatóriele meteorologice din Europ'a vestică. Cu càtu se apropia mai tare acêsta volbura, cu atât'a cresce depresiunea in aceste tienuturi si se respandesce totu mai multu in launtrulu continentelui.

Pentru a potea avea o perspectiva asupr'a tuturor statiuniloru meteorologice la cari column'a mercuriului barometricu se afla deodata la aceeasi inaltime, tóte acestea date se comunica la statiunea centrale pe cale telegrafica, apoi pe basea acestoru date se construesce prin loculu aceloru statiuni unu sistemu de linii curbate in giurulu centrului, positi'a càruia se cunoște din aceste linii. Din aceste linii numite Isobare se potu càstigá informatiunile cele mai exacte despre starea presiunei aerului. Din apropiarea in care se afla insirate isobarele unele lângă altele se póte determiná intensitatea ventului ce se astépta. Dela mutarea isobareloru din o di in alta

se deduce calea ce o va apucá centrulu volburei si prin acést'a suntemu in stare de a prognosá cu multa securitate, unde si cându va cadea centrulu volburei? cari voru fi locurile prin cari va trece partea sudica a volburei si prin cari va trece partea nordica? ce schimbari va suferi ventulu? Ce schimbari va suferi caldur'a? barometrulu, norii, plói'a si in urma tóte fenomenele meteorologice. Ací inse nu sunt a se considerá numai volburile, ci totuodata si referintiele locale, precum si anuntipurile.

Din observarile facute la tóte observatóriele meteorologice si impartasite pe cale telegrafica la stati'a centrale, se facu ací prognozele inainte de venirea unei fortune. Resultatulu se impartasiesce éra pe cale telegrafica fâra întârdiare publicului pentru orientare.

Dupa starea actuale a sciintiei meteorologice prognozele nu se potu face cu securitate, decâtu ceva preste 2 dile mai inainte, prin urmare nu se potu admite acele pareri cari sustienu, cumcà prognozele s'aru putea face cu luni séu chiaru ani inainte. Inse este de speratu cumcà progresulu acestei sciintie va aduce cu sine si acea vreme, cându se voru putea face cu securitate prognoze si pe timpu mai lungu inainte, cu septemani, luni seu chiaru ani.

IV.

Dar' se trecemu la alta parte practica a meteorologiei, si acést'a este: cunoșcerea exacta a sosirii unei fortune pe mare, care este atâtu de trebuințiosa pentru locuitorii din apropiarea mariloru.

Câte suflète omenesci, câte averi càstigate cu crunta sudóre si cu grea munca, nu se prapadescu prin unu singuru naufragiu? De aceea meteorologi'a n'a pututu sè'si iée misiune mai frumoșă si mai nobila, decâtu cá prin rezultatele ei se delatureze periculele de acêsta natura, prin vestirea tempurie se ferésca si se mantuiasca pe naieri de fortunele marine. Meteorologi'a basata pe cunoscinti'a volburiloru ce vinu pe continentu dela oceanu, este in stare a determiná directiunea, timpul si intensitatea unei fortune, precum si tienuturile pe unde are se tréca.

Aceste prognoze s. profetii au deschisu indata ochii publicului interesatu, precum si ai regimeloru si cu deosebire in statiunile comerciale le-au aratatu marea insemnatate a meteorologiei.

Statiuni de acêsta natura s'au introdusu mai antâiu in Holland'a la 1860, apoi in Angli'a la 1861, in Françi'a la 1863 si in Austri'a la 1866.

Prognozele acestoru fortune se facu in modulu urmatoriu: Tóte depresiunile cari anuntia sosirea unei volbure se signaliséza prin telegrafu. Cându mercuriulu barometrului cade repede, se calculéza numai decâtu prin observari corespundietórie centrulu volburei, celeritatea si directiunea ei impreuna cu marimea verosimila a gradientului, tóte aceste observari se aducu la cunoscintia generale preste totu loculu prin signalele visibile ce se dau din anumite locuri de pe tiermurii mariloru, dintre cari celu mai bunu signalu este Aëroclinoscopulu lui Buys-Ballot.

Unu altu resultatu practicū ce a produsu meteorologi'a pentru marinari este urmatoriulu: Pe basea cunoscintei curentiloru aeriani si marini s'au introdusu alte drumuri de navigatiune mai practice, cari de-si adese-ori mai lungi prin departare, dar' sunt mai scurte prin timp. Astufeliu renumitul meteorologu americanu Maury a scurtatu drumulu marinu intre New-York si Rio de Janeiro dela 41 dile la 24 si mai târziu la 18 dile; ér' celu dintre New-York si San-Francisco dela 180 dile la 92. Totu acest'a a scurtatu si drumulu dintre Angli'a si Australi'a dela 250 la 130 de dile, adeca cu 4 luni.

Aceste rezultate ale sciintiei meteorologice au pusu nu fara cuventu pe tóta lumea in uimire cu atátu mai virtosu, căci crutiariile de spese ce se facu prin acésta scurtare de drumuri sunt fôrte considerabile. Asiá déca se calculéza cá spese de transportu pentru o tóna numai 1 fr. la di, povar'a de o corabie de circa 600 tóne face 600 fr. si in 120 de dile face 72,000 franci. Va se dica la o singura naie in o singura caletorie se crutia capitalulu considerabilu de 72 mii franci. Déca se iau numai 1800 de nai ce caletorescu la anu in Australi'a si indereptu, acestea crutia in unu anu 129,600,000 franci, carele calculatu pe 25 de ani, face fabulós'a suma de 3 miliarde si 240 milióne.

Éta ce insemnate folóse póte se aduca meteorologi'a numai pentru o singura tíera si numai pe unu singuru terenu, terenulu comerçului.

BCU Cluj / Central University Library

O parte practica a studiulu meteorologicu este si aperarea contr'a influintiiloru si a efectelor daunóse ce le potu produce unele fenomene meteorologice.

Esperientiele căstigate prin observatiunile meteorologice si hydrometrice ne invatia, cumcà apele rîuriloru curgu in o cantitate hotarita in anumite margini. A cunósce minimulu apei ce curge in unu rîu d. e. pe ambele Somesiuri, este de mare importantia pentru plutaritu, carele in multe tienuturi este unic'a fontana de căstigu, ér' in altele mai mare pentru navigatiune.

Dar' nu de mai puçina insemnatate este si cunósceera maximulu apei ce póte curge in unu rîu. Aceste cunoscintie potu se apere tienuturile dela siesu espuse la exundari de ape. In Americ'a s'a introdusu unu sistemu de statiuni de alarma, cari au insarcinarea de a avisá totudéun'a tienuturile jóse destulu de timpuriu atunci cându la obirsi'a rîuriloru incepu a curge ploii torentiale, in urm'a căror'a se prevede cumcà cele de josu potu fi amenintiate prin exundari. Déca aceste statiuni s'aru introduce preste totu loculu, s'aru incungiurá multe nenorociri cauzate prin exundarile apelor.

VI.

Alta parte practica a meteorologiei este urmatórea:

Care gradinariu, vieriu, pomologu séu preste totu care agricultoru nu cunósce câte daune aduce brum'a atátu la flori câtu si la fructe de pomi, struguri, papusioiu s. malaiu? De tóte aceste pagube ne póte mantuí sciinti'a meteorologica. Dens'a ne invatia, cumcà totudéun'a de câte ori cade brum'a, temperatur'a aerulu precum si ume-

dial'a absoluta este mica, pre cându caldur'a radianta de preste nópte este fôrte mare. Déca temperatur'a aerulu nu este mai mare de 1—6 grade, éra umediél'a absoluta de 4.5 m/m., atunci punctulu pentru caderea de róua este sub 0 prin urmare acest'a inghiatia si atunci dicemu cumcà cade bruma.

Dara sciinti'a meteorologica face mai multu, dens'a ne invatia a prognosá caderea de bruma si astufeliu ne pune in positi'a de a ne putea aperá cele ce voimu a mantuí de bruma.

Modulu celu mai usioru si mai usitatu de agricultorii si horticultorii nostri de a aperá plantele de bruma este acoperirea loru mai inainte. Dar' nu tóte plantele se potu scuti in acestu modu cum se scutescu fasolele, crastavetii etc. pentrucà unele sunt fôrte inalte pr.: arborii, altele sunt cultivate in dimensiuni mari pr.: viele, prin urmare si unele si altele nu s'aru putea acoperi si mantuí de bruma decátu cu spese fôrte enorme.

Sciinti'a inse a gasitu si aci mediulocu. Se citezu unu exemplu:

In anulu 1872, déca nu me insielu, s'a prognosatu prin observatiunile meteorologice din Franci'a, cumcà in Champagne celu mai vestitu tienutu din Franci'a, pentru cultur'a de vinuri, de unde se capeta renumitele vinuri de Champagne, va cadea o bruma grósa ce va produce daune in milióne de franci. Prognos'a s'a facutu atátu de exactu, încátu s'a profetitu si ór'a cându va incepe a cadea. Proprietarii acestoru vii, pentru a putea mantuí viile de acestu flagelu meteorologicu si a scapá de daune atátu de mari, s'au ingrigitu de timpuriu pentru scutirea loru. Anume au preparatu unu materialu combustibilu din théer, despre care se scie că produce unu fumu fôrte grosu. Acest'a l'au asediatu in anumite distantie printre vii. In momentulu cându a scadiutu temperatur'a câtu erá se cada bruma, la unu semnalu datu s'a aprinsu materialulu combustibilu de preste totu loculu prin ómeni pusi anume spre acelu scopu. Fumulu ce s'a produsu in acestu modu a temperatu recél'a astufeliu, încátu n'a pututu se cada bruma.

Éta si aici folósele ce le-au datu sciinti'a meteorologica, prin spese de câte-va mii de franci s'au scutitu atâte milióne.

VII.

Cá o parte practica a sciintiei meteorologice este in urma a se considerá si climatologi'a, adeca cunósceera starei elementelor meteorologice subsumate din unu singuru locu, la care sunt a se intielege si schimbarile loru regulate de di si de anu.

Inca de pe tiupulu marelui Humboldt este destulu de cunoscutu rolulu si insemnatatea climei unui locu séu a unui tienutu in domeniulu sciintieloru naturale. In botanica, in zoologia, in agronomia, in silvicultura si in urma chiaru in medicina cunósceera climei si a influintiiloru ei este de cea mai mare importantia.

Dar' cunósceera climei unui locu s. tienutu nu se póte face decátu cu ajutoriulu meteorologiei.

Déca cinev'a voiesce se cultiveze in unu anumitu locu cutare planta, are se scie mai antáiu de tóte căta

cantitate de caldura trebuiesce si in càtu timpu, éra de alta parte are se scie care este temperatur'a maximala, minimale si medie ce o are acelu locu. Déca voiesce cinev'a se prospereza cutare planta, nu'i iertatu nici sè'i suie nici se'i cobóre temperatur'a dela unu anumitu gradu. Din necunóscerea climei unui locu càte incercari de aclimatizatiune cu o multime de plante si cu mai multe spese au remasu fàra succesu?! Indesiertu amu cercá se producemu holde de grâu in virfulu muntiloru, s. in zadaru amu plantá la b'a leului, *rododendron* s. alte plante de munte in gradinele nóstre, càci aru fi munca de geab'a, penrucà alt'a este clim'a montana si alt'a cea din gradina.

Precum cu plantele asiá amu patí-o si cu aclimatizarea de animale. Leulu aru perí in padurile polare, ma si dela noi chiaru asiá cá si tarandulu in. regiunile toride ale Africei si Americi.

VIII.

Totu sciinti'a meteorologica este in stare unica a ne dovedi deoparte folósele ce ni le prestéza padurile, ér' de alta parte daunele ce ni le causéza devastarile si pradarile de padure, cari la noi de óre-ce in fòrte multe locuri ale tieriei nóstre atátu de avuta in paduri, sunt la ordinea dilei si se practiséza cu o adevrata furie selbaticá.

Lipsindu-se o tíera agricola de paduri, se lipsesce de arteri'a adevrata de viétia. O tíera fàra padure este aprópe unu desiertu, este lipsita de ploi, de nori, este lipsita de elementulu uniculu menitu a o face fecunda si prospera. Tóte tierile lipsite de paduri sunt cercetate de seceta care aduce cu sine chiaru si fómete, penrucà padurile resp. frundiele transpira vapori de apa cari la rendulu lorú forméza negure, nori si in urma ploii, tierile pe unde domnesce cea mai mare seceta, de regula sunt lipsite de paduri. In Chin'a au fostu mai multi ani fómete din lipsa de ploi, cari au incetatu din lips'a de paduri. Dar' nu aci incetéza reulu ce urmédia din lipsa de paduri. Càte dealuri frumóse, càte tienuturi romantice de mai inainte, din tíer'a nóstra nu le gasimu astadi prefacute in ripe, surpaturi si adevrate ponóre, încátu te cuprinde jale càndu te uiti la ele?! Càte siesuri nu se umplu si s'au umplutu prin bolovani, petrii rostogolite si pamentu caratu de càtra paraele curgátóre din délurile lipsite de padure? tóte acestea sunt tristele urmari ale devastariloru fàra mila de paduri.

In urma credu cumcà nu este omu pe pamentu, carele se nu pretiúiesca mai multu decâtu tóte sanetatea si viétia. Crutiarea si conservarea sanetatii a fostu si este un'a din cele mai principale probleme ale medicinei càtu si in specialu ale Hygienei. Hygien'a ne da sfaturi cum se ne crutiamu si conservamu corpulu, dar' totuodata ne invatia cum se ne folosimu de aerulu atmosfericu, carele este elementulu vietii nóstre. Apoi noi scimu cumcà in aerulu atmosfericu se nascu si se afla neintreruptu o multime de fenomene meteorologice, cari inpreuna cu aerulu influentiéza asupr'a vietiei omenesci.

Éta dara cà si din acestu punctu de vedere meteorologi'a jóca unu rolu insemnatu. Afara de aceea dens'a constata déca se afla in aeru *o z o n* si in ce cantitate, care

gazu in timpulú din urma a inceputu a jucá unu rolu fòrte insemnatu in medicina, penrucà se crede a avea o mare influentia asupr'a omului si a sanetatii lui.

IX.

Onorata adunare generale! Amu vorbitu pe scurtu despre insemnatatea ce o are studiulu meteorologicu pentru societatea omenésca, si amu vediutu din aceste puçine, ce folóse mari póte se aduca acésta tinera sciintia pentru omenimea intréga din tóte punctele de vedere.

Amu facutu acésta scurta espuneré care este mai multu synoptica si fàra pretensiunea de a fi unu studiu dupa tóte recerintiele, singuru numai cu intentiunea:

a) de a atrage atentiunea on. adunari generale asupr'a acestui importantu studiu, precum si de a stírní indemnulú de a se cultivá cu mai multa staruintia acésta frumósa si utila sciintia;

b) de a putea face si unele propuneri in acésta privintia, cari déca on. adunare le va acceptá si realisá, Asociatiunea nóstra va contribuí in modu fòrte insemnatu la prosperarea acestei sciintie in patri'a nóstra si 'si va càstigá unu mare meritu, unu titlu neperitoriu in istori'a culturai omenesci.

In statulu nostru au inceputu a se infintia observatórie meteorologice preste intréga tíer'a, unde s'au aflu ómeni gat'a se faca astufeliu de studii, dela 1870, avendu tóte o statiune séu birou centralu in Budapest'a sub numirea de „institutu centralu pentru meteorologie si magnetismulu pamentescu“, unde se aduna tóte datele séu observarile facute si unde se facu compararile si tóte studiele ulterióre. Dupa raportulu anualu celu din urma ce s'a publicatu de càtra institutulú centrale preste anulu 1879 (tom. IX)*) se afla in intréga Ungari'a 96 statii meteorologice, cari cea mai mare parte au instrumentele trebuintiose dela institutulú centrale, pentru care scopu guvernulu resp. statulu nostru da la fia-care anu càte o subventiune. Statiunile ce se infintieza din nou capeta dela institutulú centrale tóte instrumentele gratisu pe langa oblegamentulu, cá la sfirsitulú fia-càrei lune sè i se trimita resultatulu observatiuniloru facute. Pentru munca observatorii séu directorii statiuniloru nu capeta nimic'a. Din cele 96 statii pe Transilvani'a cadu numai 10 adeca a 9·6 parte si anume: Bistriti'a, Dev'a, Feldiór'a, Alb'a-Iuli'a, Clusiu, Muresiu-Osiorheiu, Sibiiu, Mediasiu, Petrosieni, Odorheiuulu secuiescu.

In intréga Ungari'a se afla dara pe unu arealu de 322.285 chilometru patrati 96 de observatórie, va se dica o statiune vine la 3357 de chilometru patrati, pre càndu in Transilvani'a cu unu arealu de 54.948 chilo patrati, adeca a 5·86 parte din Ungari'a abia vinu a 9·6 parte din sum'a statiuniloru, séu o statiune cade pe unu arealu de 5·494 chilometru patrati. Din aceste date matematice se vede, cumcà in Transilvani'a observatóriele meteorologice sunt mai de 2 ori mai rari decâtu in Ungari'a.

*) Jahrbücher der k. u. Central-Anstalt für Meteorologie u. Erdmagnetismus v. Dr. Guido Schenzl. IX. Band. Jahrgang 1879. Budapest 1881.

In Transilvani'a, care este o tíera eminentu mon-tósa, si unde fenomenele meteorologice sunt mai schim-batióse si mai neconstante, cá in siesurile Ungariei, aru trebuí cá observatóriele meteorologice se fia mai nume-róse si mai dese, aru trebuí se fia celu puçinu de 2 ori asiá de dese cá in siesurile Dunarei si ale Tisei. In rea-litate inse este contrariulu.

Déca privimu in o mapa a Transilvaniei, vedemu numai decátu in ce distantie mari se afla o statiune me-teorologica de alt'a, asiá d. e.: dela Clusiu pàna la Bi-stitri'a, pàna la Muresiu-Osiorheiu si Alb'a-Iuli'a, o dis-tantia acesta de totu prea mare. Cându amu voi cá intréga Transilvani'a se formeze unu rociu de statiuni meteorologice asiá precum prescrie sciinti'a, aru fi de lipsa sè se infiintieze inca o multime de observatórie si cu deosebire in acele locuri unde lipsescu de totu, pr.: in Campi'a Transilvaniei, in muntii apuseni, in comitatulu Fagarasiului, comitatulu Desiului, in Chioru si in Selagiu, in Bihari'a etc. Pentru a indepliní acestu rociu numai aprópe, aru trebuí sè se infiintieze statiuni meteorologice deocamdata in urmatóriele locuri: Desiu, Siomcut'a mare, Lapusiu, Becleanu, Gherl'a, Mociu, Teac'a, Reginulu sa-sescu, Turd'a, Cetatea de balta, Blasiu, Abrudu, Almasiu, Zlatn'a, Hatiegu, Orestia, Mercurea, Fagarasiu, Brasie-u, Chesdi-Osiorheiu, Cicszereda, G.-St.-Miclausiu, Borsecu, Naseudu, Rodn'a, Simleu, Zalau, Bradu, Sighisiór'a. Adeca aru trebuí sé se infiintieze aprópe de 3 ori atàte observátóre pe câte sunt dejá.

Totu din raportulu amintitu se vede cumcà la tóte observatóriele dejá infiintiate se facu observarile numai prin heromani, va se dica in Transilvani'a intréga nu se ocupa nici unu romanu cu observari meteorologice, apoi in multe locuri pr.: Blasiu, Abrudu, Naseudu etc. nu se potu face prin nime, decátu prin romani.

De óre-ce sciinti'a meteorologica este o sciintia in-ternationale cá tóte sciintiele naturale, adeca unu bunu comunu pentru tóte popórele si natiunile, eu credu cumcà Asociatiunea nóstra aru face unu mare serviciu acestei sciintie, déca si dens'a ii va vení intru ajutoriu, déca si dens'a va contribuí dupa modestele sale puteri la inain-tarea ei, ma eu credu cumcà la acést'a este chiaru de-oblegata prin insusi statutele sale (§. 2). Acestu impor-tantu serviciu 'lu póte face cu atàtu mai usioru, càci nu se recere se presteze decátu sacrificii materiale fórté mo-derate, séu chiaru nici decum. Serviciulu principale ce aru putea sè'lu faca Asociatiunea nóstra aru fi de a luá insasi in manuri infiintiarea de observatórie meteorologice prin tóte acele locuri unde numai se póte si unde stu-diele meteorologice s'aru putea face prin romani si cu deosebire acolo, unde se afla institutè romanesci de in-vetiamentu si ómeni ce s'aru devotá acestei sciintia.

Misiunea Asociatiunei nóstre deci aru fi de a indemná si recercá pe profesorii si invetiatorii dela institutele nó-stre, precum si pe alte persóne din locurile amintite mai susu, cá acestea sè se declare cumcà primescu insarcina-rea de a face observari meteorologice. Si de óre-ce la aceste studii se recere multa munca, éra de alta parte este cunoscutu cumcà profesorii si invetiatorii nostri

sunt fórté reu platiti, sè li se voteze intre marginile bugetului si câte o mica remuneratiune de 30—50 fl. la anu.

Propunerile mele referitóre la acestu obiectu sunt:

1. Adunarea generale recunósce necesitatea de a se infiintiá in mai multe locuri locuite de romani statiuni (observatórie) meteorologice si hotaresce, cá Asociatiunea transilvana se iee iniciativ'a pentru infiintiarea lor.

2. Sè se insarcineze comitetulu Asociatiunei, cá acest'a in contielegere cu sectiunea sciintieloru naturale, déca mai existá acest'a, sè se puna in contielegere mai de aprópe cu dirèctiunea institutulu centralu de meteo-rologia in privinti'a locurilor unde aru trebuí sè se in-fiintieze mai antàiu statiuni meteorologice, apoi in pri-ivinti'a instrumenteloru de lipsa la inarmarea infiintien-deloru statiuni cari sunt a se capeté dela institutulu centrale gratisu, dupa ce au fostu correctate si controlate; mai departe aru avea sè se puna in contielegere cu profesorii, invetiatorii séu alte persóne din acele locuri, cá se pri-mésca facerea de observari pe lãnga oblegamentulu cà acestea se le trimita la fia-care luna atàtu institutulu centrale càtu si redactiunei fóiei „Transilvani'a“ unde au se fia publicate regulatu.

3. Sè se dée comitetulu indemnitate, cá in casu de lipsa se póta asecurá pe directorii statiuniloru infiint-iate ce s'aru insarciná cu aceste lucrari, cu câte o re-muneratiune anuale de 30—50 fl. v. a.

4. Sè se dée indemnitate comitetulu Asociatiunei, cá se póta ajutá la arangiarea statiuniloru nou infiintiande cu sume pàna la 30 fl. v. a.

5. Comitetulu sè se insarcineze, cá pàna la aduna-rea generale din anulu viitoriu se elaboreze o instructiune detaiata in privinti'a arangiarei de statiuni si in privinti'a facerei de observari meteorologice, cari instructiuni sè se póta impartí pe la toti directorii noueloru statiuni me-teorologice.

Aceste sunt, onorata adunare generale, propunerile mele, pe cari me rogu se le primiti in interesulu pro-gresului acestei sciintie, in interesulu culturai si in in-teresulu demnitatii Asociatiunei nóstre.

Naseudu, Augustu 1882.

Dr. A. P. Alexi m. p.,
membru ord. alu Asociatiunei trans.

Ad Nr. 291/1882.

Concursu.

In conformitate cu decisiunile adunarei generale a Aso-ciatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a po-porului romanu, tinuta in 27—28 Augustu a. c. in Desiu, si in conformitate cu positiunile de sub Nr.ii 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25 din preliminariulu de budgetu votatu pentru timpulu dela 1-a Septembrie 1882 pàna la 31 Decem-bre 1883, se publica:

I. Concursu pentru 2 stipendii à 60 fl. v. a. pre anu, menite pentru tineri séu tinere, cari aru voi se invetie la vre-

unu institutu séu corporatiune industriale din patria vre-un'a din profesiunile: tiesutul de pândiarii, covóre, pârti de imbracaminte din tortu de inu, canepa, bumbacu, lana, metasa, pre resbóie mai perfectionate; cusatura de albituri pentru ambele sexe, precum si brodari (chindiseli) cu atia, metasa, frú de argintu si auru, croitori'a superióra de dame séu de barbati, art'a orlogeriei, a juvaergeriei si a lucrarei in auru séu argintu séu alte metale, séu farmaci'a.

Persónele ce dorescu a folosí vre-unulu din aceste stipendie, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu pâna la **31 Octobré st. n. 1882.** Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile se fie insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu séu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu, celu puçinu din a 4-a clasa normala pentru fetitie, si din a 4-a clasa gimnasiala séu reala pentru feciori, in originalu séu in copia legalisata; atestate din clase mai de josu nu se voru considera.

3. Atestatu de seracia si la intemplantare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu locului si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

4. Declaratiunea in scrisu a parintiloru séu tutoriloru, cà nu numai se invoiescu, ci se si obliga cá fiulu, fiic'a séu pupiliu lorú se invetie profesiunea pre care o va fi alesu, si cà de 2 ori pre anu: la 1-a Februarie si 1-a Augustu voru presentá Comitétului acte autentice despre diligentia, progresulu si bun'a purtare a eleviloru. La casu contrariu stipendiulu, care se va dá in 3 rate anuale, se va sistá.

5. Declaratiunea hotarita, cà concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

II. Concursu pentru 1 stipendiu à 100 fl. pre anu, menitu pentru tineri romani, ce urmédia cursulu regulatu la vre-un'a scóla reala.

Persónele ce dorescu a folosí acestu stipendiu, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu pâna la **31 Octobré st. n. 1882.** Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu séu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu de pe semestrulu alu 2-lea alu clasei ce a absolvatu in urma, si atestatu de frecuentare pentru anulu curentu, dela directiunea scólei, la carea este inscrisu, in originalu séu in copia legalisata.

3. Atestatu de seracia si la intemplantare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu locului si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

4. Declaratiunea hotarita, cà concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

5. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale, dupa presentarea testimoniului de pe semestrulu premergatoriu. — Intrelasarea trimiterei testimoniului la timpulu amintitu, trage dupa sine sistarea stipendiului.

III. Concursu pentru 2 stipendie à 80 fl. pre anu, menite pentru tineri romani, ce aru urmá cursulu regulatu la institutulu reg. ung. de agricultura dela Clusiu-Monasturu.

Persónele ce dorescu a folosí vre-unulu din aceste stipendie se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu pâna la **31 Octobré st. n. 1882.** Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu séu in copia legalisata.

2. Atestatu scolasticu, care se dovedésca cualificatiunea receruta pentru a putea fi primitu in amintitulu institutu, séu déca concurentulu e chiaru elevu alu institutului acestui'a, atestatu de pre semestrulu alu II-lea din anulu premergatoriu si atestatu de frecuentare de pre anulu curentu, dela directiunea institutului in originalu séu in copia legalisata.

Spre dovedirea celoru amintite in fruntea punctului 2, se se acluda la suplica program'a institutului, séu adevेरirea directorelui despre cualificatiunea ce se recere la primire.

3. Atestatu de seracia si la intemplantare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu locului si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

4. Declaratiunea hotarita, cà concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

5. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale, dupa presentarea testimoniului cu sporiu bunu. Intrelasarea trimiterei testimoniului la timpulu anumitu, trage dupa sine sistarea stipendiului.

IV. Concursu pentru 2 stipendie à 100 fl. v. a. pre anu, menite pentru eleve ce urmédia cursulu regulatu la vre-ó scóla preparandiale (pedagogica).

Persónele ce dorescu a folosí vre-unulu din aceste stipendie, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu pâna la **31 Octobré st. n. 1882.** Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu, in originalu séu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu, care se dovedésca cualificatiunea receruta pentru a putea fi primitu intr'unu institutu pedagogicu, séu déca concurent'a este chiaru elev'a acelu institutu pedagogicu, atestatu de pe sem. alu II-lea din anulu premergatoriu si de pre anulu curentu atestatu de frecuentare dela directiunea institutului, in originalu séu in copia legalisata.

Spre dovedirea celoru amintite in fruntea punctului 2, se se acluda la suplica program'a institutului, séu adevेरirea directorelui despre cualificatiunea, ce se cere pentru primire.

3. Atestatu de seracia si la intemplantare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu locului si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

4. Declaratiunea hotarita, cà concurent'a nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

5. Se arete, déca aspirant'a e deprinsa la lucruri de mana necesarie a se invetiá in scólele de fetitie.

6. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale dupa presentarea testimoniului cu sporiu bunu. Intrelasarea trimiterei testimoniului la timpulu amintitu, trage dupa sine sistarea stipendiului.

V. Concursu pentru unu stipendiu à 100 fl. pre anu, menitu pentru tineri ce aru voi a se perfectoná in vre-un'a din artile frumóse (desemnulu, pictur'a, sculptur'a, music'a, eventualu fotografi'a).

Persónele ce dorescu a folosí acestu stipendiu, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu pâna la **31 Octobré st. n. 1882.** Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu, in originalu séu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu despre absolvarea celu puçinu a clasei a IV-a gimnasiala.

3. Atestatu dela institutul respectivú s'eu dela maistrului sub a cărui conducere aspirantul se deprinde in cutare arta, despre progresulu ce-lu face si despre purtarea sa morale.

4. Declaratiunea hotarita, că nu mai are de altu undev'a altu ajutoriu.

VI. Concursu pentru unu stipendiu à 60 fl., menitu pentru tineri ce urmédia cursulu regulatu la óre-care institutu pedagogicu din patria.

Persónele ce dorescu a folosí acestu stipendiu, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu până la **31 Octobré st. n. 1882**. Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu s'eu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu, care se dovedésca cualificatiunea receruta pentru a potea fi primitu in vre-unu institutu pedagogicu, s'eu déca concurentulu e chiaru elevu alu acelu institutu pedagogicu, atestatu de pre semestrulu alu II-lea din anulu premergatoriu si atestatu de frecuentare de pe anulu curentu dela directiunea institutulu, in originalu s'eu in copia legalisata.

Spre dovedirea celoru amintite in fruntea punctulu 2, s'eu se acluda la suplica program'a institutulu s'eu adevieria directorelui despre cualificatiunea ce se cere pentru primire.

3. Atestatu de seracia si la intemplare de starea orfana o persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu loculu si vidimatu de oficiulu politicu (pretura).

4. Declaratiunea hotarita, că concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

5. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale, dupa presentarea testimoniulu cu sporiu bunu. Intrelasarea trimiterei testimoniulu la timpulu amintitu, trage dupa sine sistarea stipendiulu.

VII. Concursu pentru unu stipendiu à 60 fl. v. a. pe anu, din fundatiunea „Marinoviciu“ pentru unu studentu la vre-unu gimnasiu.

Persónele ce dorescu a folosí acestu stipendiu, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu până la **31 Octobré st. n. 1882**. Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu s'eu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu de pe semestrulu alu II-lea alu clasei ce a absolvatu mai in urma, si atestatu de frecuentare pentru anulu curentu, dela directiunea scólei, la care este inscrisu, in originalu s'eu in copia legalisata.

3. Atestatu de seracia si la intemplare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu loculu si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

4. Declaratiunea hotarita, că concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

5. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale dupa presentarea testimoniulu de pre semestrulu premergatoriu. Intrelasarea trimiterei testimoniulu la timpulu amintitu, trage dupa sine sistarea stipendiulu.

VIII. Concursu pentru unu stipendiu à 200 fl. pe anu pentru unu studentu la universitate.

Persónele ce dorescu a folosí acestu stipendiu, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu până la **31 Octobré st. n. 1882**. Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu s'eu in copia legalisata.
2. Atestatu de maturitate.
3. Atestatu despre frecuentarea cursuriloru la vre-un'a universitate.

4. Atestatu de seracia si la intemplare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu loculu, si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

5. Declaratiunea hotarita, că concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

6. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale, dupa presentarea testimoniulu de pre semestrulu premergatoriu. Intrelasarea trimiterei testimoniulu la timpulu amintitu, trage dupa sine sistarea stipendiulu.

IX. Concursu pentru unu stipendiu à 60 fl. pre anu, menitu pentru unu gimnastu de provenientia din cottulu de odinióra alu Dobácei.

Persónele ce dorescu a folosí acestu stipendiu, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu până la **31 Octobré st. n. 1882**. Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu s'eu in copia legalisata, dovedindu că este nascutu din comitatulu de odinióra alu Dobácei.

2. Atestatu scolasticu de pre semestrulu alu II-lea alu clasei ce a absolvatu in urma, si atestatu de frecuentare pentru anulu curentu dela directiunea scólei la care este inscrisu, in originalu s'eu in copia legalisata.

3. Atestatu de seracia si la intemplare de starea orfana a persónei ce concurge, datu dela primari'a comunei, subscrisu de parochulu loculu, si vidimatu de oficiulu politicu respectivu (pretura).

4. Declaratiunea hotarita, că concurentulu nu mai capeta din altu locu vre-unu altu ajutoriu.

5. Stipendiulu se va platí in 2 rate semestrale, dupa presentarea testimoniulu de pre semestrulu premergatoriu. Intrelasarea trimiterei testimoniulu la timpulu amintitu, trage dupa sine sistarea stipendiulu.

X. Concursu la 8 ajutórie à 12 fl. 50 cr. v. a. pentru invetiacei de meserii si 4 ajutórie à 25 fl. pentru sodali cari se afla in conditiuni că s'eu se póta face maistri.

Persónele ce dorescu a folosí vre-unulu din acestea ajutórie, se substérna cererile lorú deadreptulu la subscrisulu Comitétu alu Asociatiunei in Sibiiu, celu multu până la **31 Octobré st. n. 1882**. Cereri intrate mai târdiu nu se voru luá in considerare.

Cererile au se fia insoçite de urmatóriele documente:

1. Carte de botediu in originalu s'eu in copia legalisata.
2. Atestatu scolasticu despre absolvirea de a IV-a clasa normala.

3. Testimoniu de seracia dela primari'a comunei.

4. Contractu incheiatu intre respectivulu maistru si parintii s'eu tutorii concurentiloru, ér' dela sodali pre l'anga celea amintite sub 1, 2, 3 si documentu dela respectiv'a corporatiune, că merita se fia recunoscutu si admisu de corporatiune intre maistri.

Acestea ajutórie se dau numai pentru o singura data.

Din siedinti'a comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, tinuta la Sibiiu in 15 Septembre st. n. 1882.

Iacobu Bolog'a m. p.,
vice-presi edinte.

G. Baritiu m. p.,
secretariu.